

Összeilleszthető építőszervezetek

Az építés iparosítását kibontakoztató háztartási és könnyűszerkezetes építmények alkalmazásával építőiparunk olyan iskolázottságot szerzett, amelynek bizonyítványával most már a műszaki fejlődés felső osztályába lép, s főiskolai fokon folytatja munkáját az úgynevezett rendszerelvű építés meghonosításával.

A műszaki fejlesztés idején programja már fontos feladatként határozza meg a rendszerelvű építés előkészítését. Rendkívül összetett és bonyolult feladatról van szó, amelynek lényege, hogy az eddig ismert háztartási és könnyűszerkezetes építményeket is tovább kell fejleszteni a méretek egységesítésével. Azt kell elérni, hogy a különböző építmények szerint használt panelek, szerkezeti elemek és csomópontok méretei megegyezzenek egymással, s így összeilleszthetők legyenek a vasbetonból, a háztartási panelből, az acélból vagy az alumíniumból készített elemek, szerelvények.

A méretegységesítéssel, a szervezési és szervezeti változtatásokkal tehát fokozatosan közelítik egymáshoz a különböző korszerű építési rendszereket. Az elképzel-

sek szerint 1985-ben a fejlett építményekkel kivitelezett épületeknek már legalább a felét a rendszerelvű módszerrel hozzák létre. (MTI)

Megkezdtek a Balatoni Halgazdaság nagyföldi kerületének baromfitelepén a kacsatartók építését. A korszerű keltetőgépekben automata szellőztető biztosítja a mindig megfelelő hőmérsékletet és páratartalmat. A kikelt kacsák a telep halastavaira, majd a Baranya megyei feldolgozóba kerülnek. Mintegy hetvenezret a környék kistermelőinek adnak át továbbtenyésztésre.

Árucseré

Hétfőn tárgyalások kezdődtek a Külkereskedelmi Minisztériumban a Magyarország és Mexikó közötti árucseré-forgalom fejlesztéséről. A magyar delegációt Udvari Sándor külkereskedelmi miniszterhelyettes, a mexikóit Hector Hernandez kereskedelmi államtitkár vezeti.

Jól lakni és jóllakni

Mit kíván a magyar ember? Két dolgot bizonyosan: jól lakni és jóllakni. E szellemes szójátékot Ábrahám Kálmán miniszter említette legutóbbi tévés beszélgetése alkalmával a riporternak, meggyezvén, hogy elődjétől, Bondor Józseftől hallotta, amikor átvette a tárca irányítását. S ezzel máris a lényeghez értünk, a mai modern lakások alapterületéhez, belső kiképzéséhez, felszereltségéhez, külső megjelenéséhez, s természetesen a lakóépületek kívánatos kihasználtságához. Meglepő számokat is fölemlített a miniszter. Elmondta többek között, hogy az építésügyi és városfejlesztési területen 850 ezer ember dolgozik egyre nagyobb sikerrel és hozzáértéssel. Szinte hihetetlen, de igaz, hogy az építőipar 80 ezer félé anyagot és berendezést használ föl munkája során. Egyre jelentősebbé válik a szakosodás, melynek során a speciális munkákat végző vállalatok nem csupán a megyék határait, hanem országok határait is átlélik. Kitűnő példa erre, hogy lengyel szakemberek építik föl Kabán új cukorgyárunkat, s hamarosan magyarok építenek föl majd az NDK-ban egy szaniterágyúrat. Hasonló példákat említhetünk szállodaépítkezésekkel, utak és közművek építkezéseivel kapcsolatban is. A legtöbb maradjon is, de most maradjunk szűkebb környezetünkben és egyetlen témánál, a lakótelepi házaknál.

Örvendek, hogy Szegeden, a környező városokban, községekben egyre több lakóházat építenek. Az ötödik ötéves tervciklus első három esztendőjében közel 16 ezer lakás épült Csongrád megyében, a tervezettnél 16 százalékkal több. A lakásépítés különösen 1976-ban múlta felül nagymértékben a tervezett, amiben szerepet játszott a belvív következtében összedőlő, megrongálódott házak újjáépítése. A terv túlteljesítésében a magánéres lakásépítési tevékenységnek volt döntő szerepe. A magánéresből épített lakások száma az elmúlt három évben több mint 2 ezer darabbal haladta meg az előirányzott mennyiséget, amihez hozzájárult a hitelfeltételek kedvező változása is.

Hol épültek és milyen házak épültek? Az elmúlt három év átlagában az épített lakások száma Szegeden 34 százalékkal, a többi városokban 8 százalékkal, a községekben pedig 7 százalékkal emelkedett az előző tervidőszak átlagos lakásépítéséhez viszonyítva — olvashatjuk az ötödik ötéves területfejlesztési terv teljesítésének legfrissebb összegzésében. Tehát megvalósult az az elképzelés is, hogy az új lakásoknak legalább 80 százalékát városokban építsék föl. Vitatathatatlannak, hogy az épített lakások számának jelentős növekedése mellett számottevően javult a lakások nagyság szerinti összetétele és fel-

szereltsége. Az újonnan épített lakások általában nagyobbak, jobban felszereltek voltak, mint a megelőző tervciklusban épültek.

Mi a gond még jelenleg is? Az állami lakásépítés döntően a lakótelepekre koncentráldik, de az új lakótelepeken ma is gondot okoz a lakosság ellátása terén, hogy az építkezéseket általában úgy ütemezik, hogy először a lakásokat és azok használatához szükséges nélkülözhetetlen — mélyépítés jellegű — kapcsolódó létesítményeket készítsék el. A lakossági ellátó, oktatási, kereskedelmi stb. létesítményhálózat építését pedig gyakran jóval később kezdik el. A megye városai-ban épülő lakótelepeken a múlt év elejéig a lakások költségelőirányzatának 73, a mélyépítés jellegű kapcsolódó létesítményeknek 64 százalékát használták föl, ezzel szemben a lakossági ellátó létesítmények pénzügyi teljesítésének aránya a teljes költségelőirányzathoz képest csak 43 százalékos volt. Igen szembetűnő és elgondolkodtató adatok ezek.

Mit kíván egy új lakótelepi házba beköltöző ember? Elsősorban szeretne vásárolni, ha volna üzlet a környéken, vagy szeretne kisebb-nagyobb szolgáltatást igénybe venni lakása javításánál, berendezési átvizsgálásánál, természetesen vágyai közé tartozik, hogy beköltözés után gyermekeit a lakótelepi bölcsődebe, óvodába, iskolába írassa be, hogy a helyben levő vendéglőben étkezzen, kávézzon, sörözzön, egy szótval minden olyan lehetőséghez hozzájusson, amely evidensnek számít az ember mindennapijában, városi környezetében.

Az egyik friss lakópanasz-kódott tanácsagjánál, hogy ez sincs, meg az sincs, új lakóközösségükben. A tanácsag igazán jó szándékkal magyarázta, hogy mily szűkösek a lehetőségek, de előbb vagy utóbb minden megoldódik. Így agitált: „Mondja meg őszintén, Ön hogyan döntött volna? Ezer lakás helyett csak nyolcszázat építünk, s azonnal készen áll az iskola is, meg az üzlet is vagy pedig kicsit késik, de előbb jutottak Önök is az évek óta áhított otthonhoz.” Az érv nem győzte meg a panaszkodót, mivel már birtokon belül volt. Valószínű más választ kapott volna a tanácsag, ha előbb kérdez és agitál. De ettől függetlenül csak a kényszerhelyzetet lehet magyarázni, megértést kérni az új környezetbe került családoktól.

A kiskereskedelmi hálózati is igen lassan bővül, bár az elmúlt két esztendőben 26 ezer négyzetméter alapterülettel növekedett a boltok „hálózata”, de ez legalább 3 ezer négyzetméterrel kevesebb volt, mint amennyit terveztek. Az is igaz, hogy ezekben az években épült többek között a szegedi Hungária Szálloda, a Nagykereskedelmi raktár, a hódmezővásárhelyi ABC-áruház, s tagadhatatlan, hogy épül Szegeden a DOMUS Lakberendezési Áruház, a Szegedi Nagyáruház, de az is igaz, hogy az öt év tervidőszakra elhatárolt célcsoportos lakásépítés-

hez csatlakozó kereskedelmi létesítményeknek a harmada sem valósult meg ez ideig. Ehhez még hozzá kell számítanunk, hogy a fejlesztésben történt elmaradás mellett a vártnál nagyobb arányban került sor kereskedelmi üzletek megszüntetésére, így az ellátottság színvonala nem javult a kívánt mértékben. Az ezer lakosra jutó kiskereskedelmi üzletek alapterülete nem éri el az országos átlagot, ezen belül a boltellátottság némileg jobb, a vendéglátóhelyi számottevően rosszabb.

Senki sem vitatja el a nagy önkiszolgáló üzletek, ABC-áruházak létjogosultságát, előnyét, de mégis elgondolkodtató, hogy a nagy mennyiségben épülő ötszintes és tízszintes lakóházak úgynevezett „fogadósintjén” alig találni üzleteket. A beruházásért felelős szakemberek, építőipari és városi vezetők azt mondják, hogy szívesen adnak lehetőséget a háztartási panelekből összerakott házak alsó szintjein boltoknak, üzleteknek, műhelyeknek, de alig van rá igény. Lássuk a mindennapi gyakorlatot, hogyan alakulnak a földszinteken levő üzletek?

Szerencsére szaporodnak a kis boltcsokk, de utólagos fűréssal, falbontással, vezetékek toldozgatásával. Itt ott megjelenik egy fodrászműhely, virágüzlet, zöldséges, fűszeres, szabómester. S az az érzésem, hogy mind megtaláljuk a számítását, s ami annál is lényegesebb, a lakosság is jól jár. Persze több lehetőség van, mint amennyit kihasználunk. A leggyakoribb „kihasználás”, hogy az épületek földszinti helyiségei üresen porosodnak, legfeljebb a házfelügyelő használja saját irodájának, gyermekei rödlimegőrzőjének, saját bejáratú lomkamrájának. Közben hiányolják a lakótelepi emberek a kis üzleteket, műhelyeket. Jó lenne kozmetikai szalon, kenyér- és süteményüzlet, ruhajavító, cipész, fényképész, műstoppoló, papír- és fröszörűzet, fogtechnikus, rétesbolt, kiciny presszó, szaküzletek sokasága: férfilingek boltja, kalapos szakbolt, s lehet tovább sorolni a különféle szolgáltatásokat. Csak példaként említem, hogy a híres hajdani Stühmer-boltocská alapterülete aligha nagyobb, mint egy háztartási épület két helyiségből álló földszinti kihasználatlan területe, s mégis milyen bő forgalmat biztosít.

Talán érdemes volna megfontolni, hogy a beruházásoknál akár a tanács, akár a pénzintézet meghitelezné az épületek földszintjeinek olyan kialakítását, hogy azok — ha pillanatnyilag nem is, de később minden bonyodalom nélkül alkalmassá válnának üzlet, bolt, műhely megnyitására. Szeretünk jóllakni, de szeretnénk jól lakni is. Ehhez nem csupán arra lenne szükség, hogy a modern háztartási lakások konyháját nagyobb méretűre tervezzék és építsék, hanem használják ki ésszerűbben és jobban az épületek adta lehetőségeket is.

Gazdag István

A minőség létkérdés

A szakadék a gépek közt van...

— És mi lesz a nyáron a zöldbabbal?
— Hát látja, így van ez — legyint rezignánsan Rósa László, a konzervgyár főmérnöke.
— Hogy így?
— Úgy, hogy két éve alaposan „mellőgtünk”, aztán máig is mindenki arról beszél...

Emlékszem, két éve, nyáron ott álltam a szalag mellett, amin a reménytelen birkózás folyt a szintű reménytelen zöldbabbal. Illetve, talán nem is birkózás, inkább céltalan kínlódás, amelynek ügysem lehetett eredménye. Rosszul szedték ugyanis a gazdaságok gépei a babot, ami rengeteg számaradvánnyal érkezett be a gyárba. Igaz, jó néhányan álltak az aprító-gép utáni szalagszakaszon, hogy amennyi szárdarabot csak tudnak, kikapkodjanak a bab közül, de hát az ember képtelen versenyezni a géppel. Képtelen, a gép hibáival is... Akkor exportra ment az a bab, s hogy a vevő mit szolt hozzá, azt nagyjából mindenki elképzelheti.

Az okokról már akkor is beszélgettünk a konzervgyárban. Elmondták: szakadék van a gépek között, pontosabban a mezőgazdaság és a konzervipar gépesítésének színvonalának között. Hiszen amíg a mezőgazdaságnak inkább van módja a fejlesztésnek, addig a feldolgozóiparnak alig-alig van pénze a korszerűsítésre. Így sokszor a megnövekedett nyersanyagmennyiséggel sem képesek lépést tartani, s még kevésbé alkalmasak arra a konzervipar sokszor elavult berendezésével, hogy a mezőgazdasági gépesítés olykor minőségszökkenő hatását ellensúlyozzák.

Mi legyen hát a megoldás? Azóta már központi fórumokon is többször megfogalmazódott: fontos feladatunk, hogy az élelmiszereket

feldolgozó ipar gépesítésben utolérje önmagát és a mezőgazdaságot. Csak hát ez évek feladata. És addig? Két éve már megszületett a recept: el kell érni, hogy a gazdaságok ésszerűbben használják gépeiket, s a hazai mezőgazdasági gépgyártásban is inkább figyelembe vegyék a feldolgozó ipar gondjait-bajait.

Természetesen ez sem megy ráolvasással. Meg kell teremteni a minőségi nyersanyagátvitel feltételeit, s a termelő gazdaságokat érdekelte kell tenni a jobb minőségű nyersanyagok szállításában — vallották a konzervgyárban. S a célok lassanként eredménnyé értek.

A zöldborsó átvételénél például évek óta műszers vizsgálatot alkalmaznak, s az árat a minőség szerint határozzák meg. Három-négy év alatt elérték, hogy vénült borsó már nem kerül az üvegbe, a dobozba. A gazdaságok is érdekeltek a jobb minőségben, s fejtő-gépeiket például úgy állítják be, hogy zúzott, törött szem ne legyen a borsóban, hiszen úgy a gyár nem veszi át a szállítmányt.

Tavaly jelentős változások következtek be a zöldborsó átvételében is. Igaz, erre nincs országos szabvány, de a gyár úgy kötötte meg szerződéseit, hogy megakadályozza a földolgozószakra alkalmatlan áru beszállítását. A Felgyői Állami Gazdaság vezetői például olyannyira megértették a gyár indítékait, hogy az általuk nyújtott minőségű fölüli is múlt-tak a gyár várakozásait. Hasonlóan biztató változások következtek be a paradicsom átvételénél is.

Szakadék van a gépek, a mezőgazdaság és a feldolgozóipar gépesítésének színvonalának között. A meglevő géppark módosításával valamit ugyan lehet tenni a különbségek csökkentéséért, ám igazi megoldást csak a

feldolgozóipar valódi korszerűsítése hozhat. Ez azonban pénz és idő kérdése, hiszen tisztító-válogató konzervipari gépeket egyelőre csak konvertibilis valutáért lehet beszerezni. Egyelőre legfőképpen az a biztató, hogy a hazai mezőgazdasági gépgyártás eleve igyekszik úgy fejleszteni gépeit, hogy a konzerviparnak ne okozzon fölös és megoldhatatlan gondokat.

Illetve más is biztató! Az, hogy a szakadék azért mégiscsak gépek között van, s az emberek, a gyár és a gazdaságok vezetői, dolgozói végül is megértik egymást. Mert azért a jelenlegi mezőgazdasági géppark gondosabb használatával, beszállításával is sokat lehet javítani a minőségben. A megértés már létrejött, s fennmaradását segíti az érdekelttség is. Az a kölcsönös érdekelttség, amit a piacok növekvő igényessége teremt a gazdaság számára, egy olyan időszakban, amelyben a minőség immár a szó szoros értelmében létkérdéssé vált.

Szavay István

A munkásszállítás helyzete

Hazánkban évente csaknem 2,5 milliárd utasuk van azoknak a vonatoknak, villamosoknak, autóbusszoknak, amelyek a dolgozókat és a tanulókat munkahelyükre, illetve iskolába és onnan haza szállítják. Valamennyi érintett szervnek fontos törekvése, hogy az utazás minél kevesebb időt raboljon el az emberektől, a közlekedés kulturáltabbá, s egyre biztonságosabbá váljék. Bár a helyzet még távolról sem kielégítő, a javulás egyre érzékelhetőbb — ez tűnik ki a közlekedés- és postaügyi miniszter tájékoztatójából is,

amelyet hétfői ülésén megvitatott a SZOT elnöksége.

A legjobb helyzetben azok a munkások vannak, akik vállalatuk saját autóbuszán utaznak. Ezek a járművek szinte sohasem zsúfoltak. A munkásszállításoknak már 50 százalékát a saját vállalati buszok bonyolítják le. Itt viszont az a probléma, hogy a járművek nincsenek elégé kihasználva. A Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium most vizsgálja a vállalati autóbusszok szervezettebb felhasználásának lehetőségeit. (MTI)

Automatizálás

Im már második alkalommal rendezik meg Budapesten a KGST-tagországok és Jugoszlávia nemzetközi vasúti közlekedési automatizálási konferenciáját. A rendez-

vény megnyitójára és első plenáris ülésére hétfőn került sor. Soltész István kohó- és gépipari miniszter mondott megnyitót.